FIT - TRIBUNAL GHAL TALBIET ZGHAR

Gudikatur: Dr. Philip M. Magri LL.D; M.A. (Fin.Serv); M.Phil (Melit)

Seduta ta' nhar il-Gimgha, 28 ta' Lulju, 2017

Talba Nru: 514/2016PM

Nutar Dr. Joseph H. Saydon
(K.I. 377746(M))

Vs

Giorgina Calleja Farrugia
(K.I. 67670(M))

It-Tribunal,

Ra l-avviz fl-ismijiet premessi pprezentat fil-11 ta' Novembru, elfejn u sittax (2016) illi l-konvenuta ghandha tigi kkundannata trodd lura lill-attur s-somma ta' elf, tlett mija u sebgha u sebghin euro u erbatax-il centezmu (€1377.14) rapprezentanti hlas zejjed li sar bi zball mill-istess attur lill-konvenuta in segwitu ghal-likwidazzjoni u tqassim tal-wirt tal-mejjet Matteo Calleja li tieghu l-konvenuta hija eredi flimkien ma' ohrajn, liema zball inkixef fis-sena 2015 u dana peress illi l-attur hallas lill-konvenuta s-somma

komplessiva ta' €11,705.60 meta suppost din thallset €10,328.46 u allura €1377.14 zejda bi zball; bl-ispejjez inkluz tal-ittra ufficjali numru 13/16 u bl-imghaxijiet mid-data tal-imsemmija ittra ufficjali.

Ra r-risposta tal-konvenuta datata sebgha (7) ta' Dicembru, 2016 permezz ta' liema l-istess konvenuta eccepiet li d-domandi attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt stante illi l-azzjoni mressqa mill-attur hija perenta bit-trapass taz-zmien u dan ai termini tal-art. 1027 tal-Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta.

Ra illi permezz tad-digriet datat 13 ta' Jannar, 2017 it-Tribunal, in vista tal-eccezzjoni preliminari tal-preskrizzjoni ordna l-inverzjoni tal-provi.

Sema' x-xhieda tal-intimata u ta' ohtha Francesca Saveria Mifsud moghtija fis-seduta tal-20 ta' Frar, 2017.

Sema' x-xhieda ta' Joanna Bartolo moghtija fis-seduta tas-16 ta' Mejju, 2017.

Sema' x-xhieda ta' Annalise Debono u ta' Annemarie Darmanin moghtija fis-seduta tat-23 ta' Gunju, 2017.

Ra n-nota datat 23 ta' Gunju, 2017 prezentata mill-attur annessi maghha kopja tal-ittra ufficjali prezentata minnu kontra l-intimata u l-affidavit tieghu stess b'diversi dokumenti annessi.

Ra n-nota datat wkoll 23 ta' Gunju, 2017 prezentata wkoll mill-attur u d-dokumenti annessi maghha.

Ra li l-partijiet iddikjaraw li m'ghandhomx aktar provi.

Sema' t-trattazzjoni orali tad-difensuri tal-partijiet.

Ra li l-kawza baqghet differita ghall-ghoti tas-sentenza.

Ha konjizzjoni tac-cirkostanzi kollha tal-kaz.

Ikkunsidra

Illi l-azzjoni odjerna hija dik maghrufa bhala 'indebiti solutio' u cioe` konsistenti f'talba ghar-rifuzjoni ta' pagament li jkun sar bi zball.

Illi f'dan ir-rigward l-art. 1021 tal-**Kodici Civili** jipprovdi espressament illi:

> "*Kull minn jircievi, sew xjentement jew bi zball, haga li hu ma kellux jiehu la taht obbligazzjoni civili lanqas naturali, ghandu jroddha lil dak li min ghandu jkun irciviha bla jedd.*"

Illi fir-rigward tal-elementi ta' din l-azzjoni jinsab deciz li:

> "*L-estremi mehtiega mil-ligi u mid-duttrina ghall-azzjoni ta` indebiti solutio huma tlieta u cjoe:- (a) il-pagament; (b) id-difett ta' kawza, ezempju mankanza jew inezistenza tad-debitu ("indebitus ex re") jew mankanza tal-kwalita' ta' kreditur fl-"accipiens" jew ta' dik tad-debitur fis-solvens ("indebitus ex personis") u (c) l-errur fl-accipiens jew fis-solvens.*" (**Korporazzjoni Enemalta v. Renato Sacco** deciza mill-Onor. Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri).

Illi fil-kaz in ezami l-attur fil-kawza odjerna qieghed jitlob ir-rifuzjoni tas-somma ta' elf, tlett mija u sebgha u sebghin euro u erbatax-il centezmi (€1377.14) indebitament imhallsa minnu lill-intimata u dana wara li, skont hu, intebah bi zball fil-kalkoli effetwati minnu sabiex jiddetermina s-sehem spettanti lill-eredi tad-decuius Matteo Calleja, fosthom il-konvenuta odjerna. Ghal tali talba l-konvenuta tillimita ruhha billi teccepixxi tr-trapass tas-sentejn a tenur tal-.art. 1027 tal-Kodici Civili. Hija tikkontendi tramite x-xhieda taghha u dik ta' ohtha Francesca Saveria Mifsud li n-Nutar attur kien gie rez a konjizzjoni tal-izball fil-kalkoli tieghu ferm qabel is-sena 2015 indikata minnu u dana ghall-habta tas-sena 2011 (xhieda moghtija minn Mifsud in ezami waqt is-seduta tal-20 ta' Frar, 2017 a fol. 11 tal-process) meta l-istess Mifsud kienet qed tikkomunika man-Nutar sabiex dan johrog mill-gdid cekk f'isem l-eredi John Lewis Calleja.

Illi wara li ra l-provi kollha prodotti f'dan il-kaz it-Tribunal isib li, minghajr ebda ombra ta' dubbju, m'huwiex minnu li l-azzjoni hija perenta bit-trapass tas-sentejn a tenur tal-art. 1027 tal-Kodici Civili kif allegat mill-intimata u dana minhabba s-segwenti ragunijiet:

A. Mill-aspett prettament fattwali jigi nutat illi x-xhieda ta' Francesca Saveria Mifsud f'dan ir-rigward ma kenitx wahda cara u univoka. Jibda sabiex jinghad li f'dawn il-proceduri stess l-istess Mifsud filwaqt li f'hin minnhom stqarret li "*mistoqsija mit-Tribunal jekk l-ammont kienx iktar jew inqas nghid li ma nistax nghid x'kellu*

z-ziju u ghalhekk ma nistax niddetermina jekk l-ammont tieghi kienx iktar jew inqas" ftit wara stqarret li "*f'dan l-istess zmien jiena kont gbidt l-attenzjoni ta' dan l-izball li jiena nnuttajt anke lill-huti pero` dawn kellhom jiehdu hsieb huma stess sabiex jaraw l-affarijiet taghhom*". Wiehed jistaqsi gustament liema zball seta' jigi determinat minn Mifsud jekk din tghid li ma tafx f'xiex kienet tikkonsisti l-eredita` shiha ta' zijuwha? Certament li ma setghetx hi wehidha tiddetermina l-izball tan-Nutar mertu tal-kawza odjerna fin-nuqqas ta' tali informazzjoni, tant illi lanqas meta mistoqsija mit-Tribunal ma setghet tghid jekk l-izball kienx wiehed li jmur favur jew kontra taghha. Aktar minn hekk, jirrizulta car mix-xhieda tal-istess Mifsud moghtija fi proceduri ohrajn intentati wkoll mill-istess attur odjern fir-rigward tal-istess eredita` quddiem dan it-Tribunal kif diversament presjedut, li "*mistoqsi mit-Tribunal jekk jien lin-Nutar ghidtlux car u tond li kien hareg flus aktar milli kellu johrog u nghid li le m'ghidtlux preciz dak id-diskors pero` ghidtlu li kien hemm diskrepanza bejn l-ammont li kellu johrog u l-ammont li hareg*" L-intimata stess ghazlet li tistrieh fuq din l-ahhar xhieda mressqa kif verbalizzat fis-seduta tat-13 ta' Lulju, 2017. Ghaldaqstant it-Tribunal isib li, sa fejn l-intimata qed tipprova tistrieh fuq ix-xhieda ta' Mifsud sabiex tissostanzja l-allegazzjoni taghha li n-Nutar kien jaf (jew seta' kien jaf) bl-izball minnu kommess fis-sena 2011, certament illi x-xhieda moghtija mill-imsemmija Mifsud kemm f'dawn il-proceduri kif ukoll f'dawk pendenti quddiem dan l-istess Tribunal kif diversament presjedut ma jaghtux il-konfort mehtieg sabiex jigi soddisfatt dak provdut taht l-art. 1027 tal-Kap. 16 u cioe` li l-attur kixef l-izball minnu kommess ghall-habta tas-sena 2011. Bil-kontra ta' dan, it-Tribunal isibha difficli li jifhem kif setghet titqajjem din il-kwistjoni meta skont l-istess xhud hija ma kenitx sa dak l-istadju ghada taf f'xiex kienet tikkonsisti l-eredita` tad-decuius Calleja. It-Tribunal isibha difficli jifhem ukoll kif, kieku stess tqajjem dan il-punt, l-ebda wiehed u wahda mill-eredi ma kompla jindaga dwar l-izball kommess imma minflok kompla jigi percepit cekk iehor (dak f'isem John Lewis Calleja) apparentement a bazi tal-istess zball. Lanqas jista' jigi spjegat kif, snin wara, Emanuel Calleja kien ghadu qed jallega li l-attur odjern kien wettaq frodi fil-konfront tieghu (ara f'dan is-sens email datata 23 ta' Lulju, 2015 ezebita a fol. 48 tal-process) meta suppost – skont l-intimata odjerna – f'dak l-istadju l-ahwa kienu jafu bl-izball li sar favur taghhom u l-attur ukoll kien intebah bl-izball minnu kommess. Dan kollu jhalli lit-Tribunal minghajr ebda ghazla hlief li jikkonkludi li, kif allegat mill-attur, huwa gie rez konoxxenti tal-izball meta – wara allegazzjoni ta' frodi imressqa fil-konfront tieghu minn Emanuel Calleja (skont l-email tieghu datata 23 ta' Lulju, 2015) huwa

rega' fetah il-file u wettaq il-kalkoli mehtiega sabiex intebah li effettivament kien hemm zball imma dan l-izball kien imur favur l–eredi.

B. Illi ghal kull bwon fini jinghad ukoll li anke mill-aspett prettament legali m'huwiex sufficjenti ghas-success tal-eccezzjoni imressqa mill-intimata li jigi pruvat biss li l-attur seta' sar jaf bl-izball minnu kommess. F'dan ir-rigward jinsab deciz li:

> "*is-socjeta` appellanti tikkontendi illi l-azzjoni minnha proposta ma kienetx preskritta ghaliex hi intavolatha fiz-zmien is-sentejn "minn dak in-nhar illi dak li tmiss l-azzjoni jikxef l-izball". Tkompli tissottometti illi hi ressqet il-prova debita taz-zmien meta sar minnha maghruf l-izball, u din il-prova ma gietx ribattuta mill-kontroparti. Ghal dan is-socjeta` konvenuta appellata tressaq fir-risposta ta' l-appell taghha il-kontroargument illi l-perijodu ta' sentejn jibda jiddekorri minn meta l-attur kellu l-kapacita li jsir jaf bl-izball. Dan, hi tispjegah fis-sens illi l-mument kien dak stess tal-pagament erroneju u mhux minn dak li fih terz estraneju ntebah b'dak l-izball u attira l-attenzjoni tas-socjeta` attrici ghalih. B'din il-kontestazzjoni s-socjeta` konvenuta appellata donnha trid tfisser illi d-dekorriment tas-sentejn kellu jibda jghaddi mill-jum li fih is-socjeta` attrici, u mhux haddiehor, setghet indunat u skopriet l-izball. Ghal din il-proposizzjoni l-Qorti jidhrilha li ghandha twiegeb sew il-konsiderazzjoni statwita mill-Qorti ta' l-Appell, sede Kummercjali, tat-3 ta' Frar, 1958 in re: "Edward V. Spiteri -vs- Francis A. Falzon". In referenza ghall-ahhar parti ta' l-Artikolu 1027, fiha nghad illi "dan ma jhalli ebda dubju ta' interpretazzjoni, ghax li kieku l-legislatur ried ifisser dak li jippretendi l-appellanti (fil-kaz in ispecje, is-socjeta` appellata), kien jghidu espressament, kif ghamel fil-kaz tal-preskrizzjoni ta' l-azzjoni redibitorja u ta' l-azzjoni estimatorja fejn fl-Artikolu 1481 (2) [illum Artikolu 1431 (2)] tal-Kodici Civili, jiddisponi illi , 'jekk ma setax ikun li xxerrej jikxef id-difett li ma jidherx tal-haga, iz-zmenijiet ... tal-preskrizzjoni ma jibdewx jghaddu hlief minn dakinhar li seta' jkun li hu jikxef dak id-difett.' Il-lokuzzjoni differenti ta' dawn iz-zewg disposizzjonijiet tal-Kodici juru car li dawn ma jistghux jittiehdu u jinftehmu f'sens wiehed". Bhal f'dak il-kaz, anke l-interpretazzjoni li tittanta toffri*

> *ssocjeta` konvenuta mhix sostenibbli.* (**Camel Brand Company Limited v. Worldwide Import and Export Company Limited** deciza mill-Onor. Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) datata 22 ta' Mejju, 2009).

Illi t-Tribunal ma jistax ma jaqbilx ma' dak deciz hawn fuq proprju in vista tad-dicitura cara utilizzata mil-ligi f'dan ir-rigward proprju kif nutat mill-Onor. Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fid-decizjoni hawn fuq citata. Ghaldaqstant lilhinn mix-xhieda alkwantu kontradittorja moghtija minn Mifsud kif hawn fuq riportata, lanqas setghet tali xhieda isservi ta' sostenn ghat-tezi tal-intimata u dana ghaliex, oltre s-semplici diskrepanza dak li kellu jsehh sabiex jibda jiskatta t-terminu ta' sentejn indikat taht l-art. 1027 Tal-Kodici Civili m'huwiex illi l-persuna li jkun wettaq il-hlas ikun fil-possibilita` li jintebah bl-izball minnu kommess imma li effettivament is-solvens (l-attur f'dawn il-proceduri) jintebah b'tali zball.

It-Tribunal ghaldaqstant isib illi, mill-provi migbura, jirrizulta li l-attur intebah bl-izball minnu kommess proprju lejn l-ahhar ta' Lulju, 2015 meta, kif mistqarr minnu, pressat minn Emanuel Calleja b'theddida cara ta' proceduri ta' frodi fil-konfront tieghu, huwa rega' hareg il-'file', wettaq il-kalkoli mehtiega u ntebah bl-izball.

In vista tas-surreferit it-Tribunal m'ghandux ghazla hlief li jichad l-eccezzjoni tal-intimata u jghaddi sabiex jilqa' t-talbiet attrici bl-ispejjez u bl-imghaxijiet kif mitluba mid-data tal-interpellazzjoni ghar-rifuzjoni permezz tal-ittra ufficjali numru 13/2016.

Ghaldaqstant it-Tribunal filwaqt li jichad l-eccezzjoni mressqa mill-intimata, jilqa' t-talba attrici u jikkundanna lill-istess intimata thallas lill-attur is-somma mitluba ta' elf, tlett mija u sebgha u sebghin euro u erbatax-il centezmi (€1377.14) rapprezentanti hlas zejjed li sar bi zball mill-attur lill-konvenuta bl-imghaxijiet mid-9 ta' Jannar, 2016 (data ta' notifika lill-intimata tal-ittra ufficjali 13/2016) u bl-ispejjez inkluzi dawk tal-procedura odjerna u tal-ittra ufficjali numru 13/16 kontra l-istess intimata.

Av. Dr. Philip M. Magri